

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Katherine Faulkner
THE OTHER MOTHERS

Copyright © Katherine Faulkner, 2023

First published by Raven Books, 2023

Translation rights arranged by Madeleine Milburn Literary Agency

All Rights Reserved

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05011-0

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

KETRIN FOKNER
NEKE DRUGE
MAJKE

Prevela Ana Anastasijević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

Za Emu i Medi

TAŠ

Policijska stanica u Severnom Kornvolu

April 2019.

Sedimo u sobi bez prozora u gradu punom kuća s malterisanim fasadama i glavnom ulicom načičkanom pansionima i kladionicama. Odveli su me u unutrašnjost, u najbližu stanicu, pretpostavljam. Ovde nema huke talasa ni pesme ptica. Nema vesele plave linije koja izviruje iza krovova.

Tom i ja smo od putovanja automobilom dovde napravili igru za Fina. Ko prvi spazi more. Prva sam ga videla, ali sam prećutala i pustila Fina da pobedi. Od pogleda na traku boje safira razvučenu preko horizonta srce mi je uzdrhtalo od sreće, uprkos svemu. Zbog nagoveštaja odmora. Dana na plaži i građenja tvrđava i zamkova. Finovih savršenih otisaka stopala u mokrom pesku zaliva.

Pitala sam se da li će mi staviti lisice, ali nisu. Izgledali su skoro kao da se izvinjavaju, dvoje policajaca u kolima. Stalno su me pitali da li mi je hladno, hoću li da otvore prozor i želim li vode. Odmahivala sam glavom i trudila se da usmerim pažnju na pejzaže s druge strane prozora. Želela sam da pronađem neki orijentir, mesto koje poznajem, ali nije mi polazilo za rukom. Što smo se više udaljavali od obale, okruženje je bilo sve više nepoznato.

Policajac je otvorio vrata da izađem kad smo stigli i ponudio mi je ruku, ali sam izašla sama. Hladno nebo iznad nas, prošarano uskovitlanom mlečnom penom zvezda, bilo je toliko lepo da mi je zastao dah. U Londonu se nikad ne vide zvezde. Odjednom sam imala osećaj da tek sada vidim stvari onakvim kakve zaista jesu. I da su i mene, najzad, videli.

Sada je u prostoriji sa mnom samo detektiv Pasko, a između nas se nalazi sivi prazan pravougaoni sto. Njegova koleginica, Vilijamsova, rekla je da ide da nam donese čaj. Kazala je to kao da je čaj rešenje svih mojih problema. Kad pogledam dole, vidim tamnu mrlju krvi na manžetni svog džempera.

Glas mi je slabašan, kao da dopire iz velike daljine.

„Tražite, zar ne? Morate da tražite. Na liticama. Pao je, ali je možda i dalje...“

Moj mozak uobličava nekoliko sledećih reči, ali usne ne mogu.

Glasno zujanje. Vrata sobe za ispitivanje se otvaraju. Vilijamsova se vratila s jednom šoljom za mene i jednom za Paska.

„Pažljivo“, kaže dok ih spušta. „Vreo je.“

Nema ničega ženstvenog kod Vilijamsove. Mršava je kao izviđač, uredna u svom sivom odelu. Lice joj je srcoliko, toliko bledo da je skoro providno. Kosa joj je kratko podšišana, kao u malog deteta. Kao Finova. Osećam kako me steže u grlu. Fin.

Pasko zahvaljuje na čaju klimanjem glave, a onda se nakašlja i stavlja ruke na sto ispred sebe.

„Činimo sve što možemo da ga nađemo, gospođo Karpenter. Da li da vas tako zovem, ili vam više odgovara Nataša?“

„Zovite me Taš, molim vas.“ Ja sam kao i vi, želim da mu kažem. Profesionalna osoba. Supruga sam, i majka. Ne treba da budem sa ove strane stola.

„Možemo li da prođemo ono što se dogodilo večeras, Taš? Na liticama?“

Pokušavam da se usredsredim na detalje u prostoriji. Brojim polistirenske ploče na plafonu, jednu po jednu. Oni ne znaju ništa. Nisu bili tamo. Ne mogu znati.

„Izašla sam u šetnju.“

Oboje znamo da je to početna ponuda. Nije verovatno da će je Pasko prihvatiti.

„Bilo je malo kasno za šetnju, zar ne? Naročito u ovakvoj noći.“

Kada smo ranije sišli do vode, oluja je već počela. Vetar je nosio salвете sa stolova na obali i nastavljao da igra s njima po kaldrmisanim ulicama. More je bilo nalik uzavreloj zelenoj peni. Čovek na kiosku za izlete čamcima odmahnuo je glavom i vratio Tomu novac. Podigla sam Finu a naručuje i obećala mu da ćemo ići sutra. Pretpostavljam da ipak nećemo.

Naravno, prekorevam sebe. Naravno da nećemo. Odmor je gotov. Sada je sve gotovo.

Neke druge majke

„Pretpostavljam da niste odavde.“

Odmahujem glavom. „Ne. Došli smo na odmor.“

„Gde ste odseli? Iznajmili ste smeštaj ili imate vikendicu?“

Naslućujem blago neprijateljstvo u Paskovom glasu. Letovala sam ovde mnogo puta s porodicom. Razmažena tinejdžerka iz srednje klase kakva sam bila, nisam mogla da razumem zašto ljudi žive u sivim gradovima kroz koje smo prolazili na putu do obale savršene za razglednice. Zašto živeti u Kornvolu ili ovde, a ne pored mora? Kao da je to jednostavno stvar izbora, nekakva ekscentričnost meštana. Sada znam istinu. Za šta su odgovorni ljudi kao što smo mi. Za sporo gušenje. Krademo im najlepše delove godine za vreme Uskrsa i letnjeg raspusta, a ostatak ostavljamo bezizražajnom propadanju. Krajnja sebičnost.

Ako i postoji neprijateljstvo, ne uspevam da ga čujem. Paskovo lice je kameno, ravnodušno; lice čoveka koji sagledava svet onakav kakav jeste i ne vidi mnogo smisla u jadikovanju nad tim. Iza toga je logični um, usmeren na materijalne stvari. Um koji vidi obrasce i primećuje kad su poremećeni. Kao kad majka iz srednje klase odluta iz vikendice noću i završi krvava na ivici litice dok neko doziva policiju.

„U Kragmir hausu“, objašnjavam. „Pripada paru koji poznajemo. Odseli smo kod njih s nekoliko drugih prijatelja.“ Prijatelja. Jezik mi se čudno ponaša dok izgovaram tu reč, a usta su mi sasvim suva.

„Razumem. Dugo poznajete te prijatelje?“

Manje od godinu dana. To ne zvuči dugo, zar ne? Ali prijateljstva su drugačija kada si majka. Razmeniš pogled s drugom majkom iza ljuljaške, pored peščanika ili u čekaonici kod doktora i jednostavno znaš. Nedostatak sna, iscrpljenost, smešni trenuci i bolna, stalna emotivna previranja.

Tako se dogodilo. Naši su životi bili toliko slični. Znam čemu se smeju, zbog čega plaču i zbog čega noću ne spavaju. Ili sam barem mislila da znam.

„Odakle se poznajete?“

Otvaram oči i prisiljavam sebe da pogledam u Paskoa.

„Upoznali smo se...“ Zvuči kao da grakćem. Nakašljem se i počinjem iz početka. „Upoznali smo se u vrtiću.“

Zbog tričavosti i nevinosti te reči umalo se ne nasmejem na sav glas.

London, *Ivning post*, 21. novembar 2017.

UPOZORENJE O DIVLJEM KUPANJU POSLE SMRTI DADILJE

Upozorenje o opasnostima kupanja u otvorenim vodama izdato je posle smrti mlade žene u lokalnom rezervatu prirode.

Sofi Blejk (21) nestala je uveče 7. jula 2017. Nestanak gospođice Blejk, koja je radila kao dadilja, prijavili su njeni poslodavci. Telo mlade žene pronađeno je nekoliko dana kasnije u Istočnom rezervoaru*. Imala je veliku posekotinu na glavi.

Patolog koji je izvršio obdukciju rekao je kako je moguće da je gospođica Blejk udarila glavu kad je zaronila u vodu.

Povreda – u kombinaciji s temperaturom vode, koja je bila hladnija nego obično u ovo doba godine – mogla je da onesvesti ili ošamuti gospođicu Blejk i spreči je da dopliva do obale, rekao je.

Poznato je da je gospođica Blejk volela da pliva u otvorenim vodama. Nivo alkohola u krvi ukazuje na „izvestan stepen intoksikacije“, rekli su istražitelji.

Mrtvozornik Viktorija Karmajkl kaže da je nemoguće sa sigurnošću reći šta se dogodilo, ali da je gospođica Blejk verovatno odlučila da ode na plivanje pošto je pila i da je u vodi doživela nesreću.

Mrtvozornik je dodala da bi njena smrt trebalo da posluži kao upozorenje drugima zbog sve veće popularnosti „divljeg plivanja“, koje nije dozvoljeno u močvarama Vudberija, prirodnom rezervatu koji obuhvata jedanaest hektara nasipa i jezeraca oivičenih trskom.

Rezervat je deo Vudberi Dona, jednog od najvećih evropskih projekata obnove prirode, u okviru kojeg se gradi i 4600 novih stanova.

Dejv Holt, upravnik odgovoran za jezera na gradilištu, priznao je da je plivanje u otvorenim vodama sve popularnije u prirodnom rezervatu u kome se nalazi i Istočni rezervoar.

„Postavljene su table na kojima piše da to nije bezbedno“, rekao je on. „Ljudi ih ignorišu.“

---

* *East Reservoir* – nekadašnji londonski rezervoar za vodu pretvoren u jezero. (Prim. prev.)

Neke druge majke

Majka gospođice Blejk izjavila je da je njena ćerka „nezamenljiva“ i da se od njene smrti porodica „nikada neće oporaviti“.

Mrtvozornik je konstatovala da je uzrok smrti nepoznat i da je možda u pitanju samoubistvo.

TAŠ

London, septembar 2018.

Novi stanovi se i dalje grade, baš preko puta rezervoara. Dve završene zgrade uzdižu se visoko kao ogromne *lego* kocke, dva svetluca tirkizna pravougaonika na čijim se staklenim balkonima ogleda sunce. Dok stojim na drvenoj stazi, čujem udaljene uzvike građevinskih radnika i zveket metala o metal. Crvene dizalice plove napred-nazad, prenoseći metalne cevi koje blistaju na suncu. Jato gusaka, uznemireno bukom, leti iznad površine vode.

Bilo je teško izbeći osećanje nelagode na ovom mestu čak i pre nego što je devojka pronađena mrtva. Većina starih stambenih blokova je i dalje tu i čami oronula iza novih kula. Izbrisani su sa svih reklamnih materijala, ali ako odšetate iza, u Ulicu sedam sestara, videćete ih. Veliki betonski balkoni, i mrlje od vlage koje gamižu uza zidove kao pogrbljene utvare. Na kraju će ih sve savrniti sa zemljom. Počeli su da ruše jednu prošle nedelje. Još je tamo i uzdiže se prema nebu, napola srušena, kao parče papira pocepano napola.

Prolazim pored kula i šetam prema rezervatu prirode duž Istočnog rezervoara. Jesen je prekrila grane drveća i otežala ih mahunama semena i divljim jabukama, a crvena boja počinje da se provlači kroz zelenilo krošnji. Ispod lestvica na šetalištu ptice močvarice se guraju tražeći sigurnost. Njihova mala gnezda davno su napuštena, a ljuske jaja odnela je voda.

Dugo stojim i gledam preko rezervoara. Sunce nestaje iza oblaka. Sa blasno je tiho. Vodena stenica narušava mirnu površinu vode, ravnu kao ogledalo. Odras kula topi se među talasićima.

U pitanju je krivica, čini mi se. Pravi razlog zbog kojeg se stalno vraćam ovde. Vrlo sam aljkavo obavila posao na dan istrage povodom smrti i nisam bila koncentrisana na dokaze jer mi je telefon neprestano zvonio.

Duboko u sebi sam znala, i pre nego što sam Fina ostavila u vrtiću, da mu nije dobro, i do trenutka kad sam stigla u sud, imala sam tri propuštena poziva od vaspitačice. Za vreme ispitivanja prvog svedoka zvala je ponovo, pa sam morala da izađem, a ostali su negodovali kad su se vrata zalupila za mnom. Nisu uspeli da spuste Finu temperaturu, rekla je. Moram da odem po njega. Čula sam Fina kako ječi u pozadini i nju kako ga učutkuje. Videla sam kako mi službenik iz prostorije maše da prestanem da koristim telefon. Poznata težina mi se spustila na grudi. Gledajući unazad, to je verovatno bio početak mog kraja u *Ivning postu*.

Od tada stalno mislim kako mora da sam nešto propustila. Kada bih samo mogla da saznam gde su je našli, gde je navodno pala. Gde je to Sofi udarila glavom?

Titraj pokreta na drugoj obali čini da podignem pogled. Tamo je neka žena, sa druge strane vode, sa strane rezervata. Izgleda sredovečno, možda malo starije. Čudno je obučena za šetnju po močvari – dugačka proštepana jakna, iako je napolju prijatno, plisirana suknja koja joj ne stoji i kožne mokasine. Kosa joj je raščupana i neuredna, a usne stisnute u pravu liniju. Pogled joj je uperen pravo u mene.

Automatski podižem ruku u znak pozdrava, ali žena ne odgovara. Samo nastavlja da pilji u mene, kao da ne želi da me ispusti iz vida.

Telefon mi zvoni u džepu i ja poskakujem. To je sigurno Tom, zove da pita hoću li se vratiti kući do Finovog kupanja.

Utišavam zvonjavu i vraćam telefon u džep. Kad ponovo podignem pogled, žena nestaje u žbunju. Ne razumem gde je otišla. Kao da je isparila.

Skrećem sa šetališta i idem oko rezervoara dok mi kamenčići na stazi škripe pod nogama. Čini se da je potrebna večnost da se dođe na drugu stranu. A onda, dok se približavam, vidim put između drveća koji ranije nisam primetila. Mora da je žena tuda otišla. Da li je to možda biciklistička staza? Izgleda kao da ide duž uske rečice, dalje od rezervoara.

Pratim put. Ubrzo postaje blatnjav. Biljke i korov se množe, a zamršeni baldahini od granja blokiraju svetlost. Potok s moje desne strane je bistar i plitak, a korito mu je svetlobraon boje. Punoglavci se džilitaju iznad zbirke artefakata ispod površine: slomljenog bicikla, kutije od jogurta, dugačke cevi i kotura policijske trake. Na drugoj obali žičana ograda savija se pod težinom paprati. Kroz lišće se naziru akumulaciono postrojenje rezervata i montažni bungalovi. Brujanje mašinerije prigušuje kapanje vode.

Baldahin od krošnji postaje gušći i tamniji, a preko staze rastu dren i kraljji peršun. Moram da ih sklanjam u stranu da bih prošla. Na znaku

Neke druge majke

zakačenom na žičanu ogradu piše: OPASNOST: ZABRANJEN ULAZAK. Možda je ovo bila loša ideja. Pomišljam da se vratim, ali tada ispred sebe čujem šum vode.

Iza krivine je metalni most s rešetkom pod njim. Blatnjavi odvod koji vodi od rezervoara. Nad njim se nadvija pogrbljena vrba; grane joj sežu do rešetke i njeno bledo lišće usisano je u penušavi bazen niže dole. Zvuk vode je sada hućanje.

Od žene nema ni traga. Ponovo pomišljam da se vratim. Ali onda ga vidim, vezanog za stub s druge strane mosta. Usamljeni buket cveća. Latice su velike i sasušene, kao naborane jastučnice. Cveće je privezano dugačkom belom trakom, čiji iskrzani kraj pluta na vodi. Ali ono što mi privlači pažnju je fotografija umotana u celofan da je sačuva od kiše.

Okrećem fotografiju i zapanjena sam kad s druge strane vidim novinski članak s mojim potpisom. Isečen je makazama, a deo u uglu je zamrljan, tamo gde je voda procurila.

Divlje kupanje. Tako je mrtvozornik rekla, pa sam to i napisala. Ali sve je bilo tako nejasno. Bilo mi je vrlo teško da napišem članak, jer sam svuda morala da se ograđujem.

Osećam traku između palca i prsta. Dakle, telo je tu pronađeno? Ne u trsci rezervoara, kako sam mislila, već pored otvora odvoda, u bazenu punom đubreta, s hukom vode u ušima.

To nema smisla. Ako je Sofi plivala, kako je njeno telo dospelo ovde?

T A Š

Kada mi je zakucala na vrata nekoliko dana kasnije, nisam je se odmah setila. Videla sam ispred sebe samo ženu otprilike godina moje majke. Možda malo stariju. Kiša rominja, ali njena proštepana jakna nema kapuljaču. Kiša joj je slepila kosu u oreol kovrdža sedih pri korenu oko slepoočnica. „Zdravo.“

Čekam da žena nešto kaže, ali ona nekoliko trenutaka samo zuri u mene, kao da ja njoj treba nešto da objasnim.

„Vi ste Nataša Džejms?“

„Da.“

U stvari, sada sam zvanično Nataša Karpenter, ali se nikad nisam stvarno navikla na novo prezime. Iznenada nam se učinilo važnim, kad

se Fin rodio, da nas troje nosimo isto prezime, ali sam onda shvatila da ne mogu da se otresem starog, ili da to možda i ne želim. I tako sam i dalje Džejms, uglavnom. Gospođa Karpenter čami u ormanu, kao nova haljina u kojoj se ne osećam prijatno.

„Odlično. Nadam se da možemo porazgovarati. Mogu li da uđem?“

Posmatram ženu. Izgleda kao neko ko je prošao kroz težak period. Na trenutak se pitam da nije možda beskućnica, ali odmah zatim zaključujem da je samo zapuštena. Ekscentrična, možda, pre nego siromašna.

„Izvinite“, kažem, trudeći se da mi glas bude blag. „Znamo se?“

Žena ignoriše moje pitanje. „Trebam samo minut“, kaže. „Došla sam čak iz Voltamstoua.“ Vilica joj se steže. Naslućujem nagoveštaj pretnje. Ruka mi se automatski steže oko kvake.

„Stvar je u tome što sada nije dobro vreme“, počinjem. „Moj muž pokušava da se odmori – lekar je i radio je noćnu smenu – tako da sam sama sa...“

„Mama!“

Nekako, po Finovom glasu, znala sam da stoji u hranilici. Zbog nečega u manično visokom tonu, ili sam možda mogla da čujem, osećala sam da je na većoj visini nego što bi trebalo.

„Zaista mi je žao, stvarno moram da proverim šta mi sin radi.“ Upućujem joj osmeh izvinjenja i počinjem da zatvaram vrata.

„Čekajte. Reč je o Sofi Blejk.“

Ruka mi se koči na kvaci.

„Izvinite?“

„Videla sam vas“, kaže ona kroz otvor između vrata i dovratka. „U moćvarama. Znam da ste vi napisali članak. Ja sam Džejn. Sofina mama. Želim da razgovaram s vama.“

Stižem u kuhinju taman na vreme da podignem Fina s visoke hranilice, na kojoj stoji kao ronilac spreman za skok. Džejn Blejk smeteno stoji pored frižidera i posmatra kako ga spuštam na pod, brišem mu lice i grdim ga. Cvili dok ga nosim u susednu sobu i spuštam na sofu. Kad uzmem daljinski, cviljenje prestaje.

„Možeš da odgledaš jedan crtani.“ Mašem daljinskim prema njemu, kao prstom. „Samo jedan, važi?“

Fin se osmehuje dok mu svetla kosa pada preko očiju, meka i fina kao šećerna vuna. Pružam ruku i sklanjam mu svilene pramenove iza ušiju.

Neke druge majke

U kuhinji, Džejn i dalje stoji pored frižidera.

„Sedite.“

Pokazujem prema stolici, ali me ona ignoriše i fiksira hladnim pogledom.

„Ne sećate me se.“

Ali u trenutku kad to kaže, setim se. „U močvarama“, mrmljam. „Pre nekoliko dana.“

„Tako je.“ Podiže bradu. „Viđala sam vas tamo i ranije. Kako tražite mesto na kojem je moja ćerka umrla. Želim da razgovaram s vama. O ovome – o koještarijama koje ste napisali.“

Ona baca fotokopiju mog članka o Sofinoj smrti na kuhinjski sto. Na trenutak se nijedna od nas ne pomera.

„Razumem“, kažem pažljivo.

Džejn najzad seda, oprezno, na jednu od kuhinjskih stolica i naslanja kolena na nogu stola. Naša kuhinja je tako uska da smo uspeli da ubacimo u nju samo polovinu okruglog trpezarijskog stola koji smo kupili u *Ikei* kad smo se uselili. Druga polovina uvek stoji spuštена pored zida. Preturam po kredencu da nađem svesku i olovku, a onda sedam preko puta Džejn. Ona razmotava zgužvani članak na stolu i ispravlja ga rukama.

„Džejn, po zakonu moram da objavim ono što je mrtvozornik zaključio. A to je da je Sofina smrt najverovatnije nesreća. Da je ona...“

„Znam šta je mrtvozornik rekla“, sikće Džejn. „Nije tako bilo. Moja ćerka je ubijena, Nataša. Neko ju je ubio.“

Taman kad otvorim usta da odgovorim, Fin se ponovo pojavljuje.

„Mama, neće crtati.“ Počinje da mi se mota oko nogu. Oko usta su mu se skorili ostaci mleka. Uzimam vlažnu maramicu iz pakovanja na stolu i brišem ga.

„Stvarno mi je žao“, kažem Džejn dok se Fin otima i protestuje.

Kad je televizor ponovo osposobljen, vraćam se u kuhinju. Džejn se vrpolti na stolici. Spušta pogled na moje helanke, na kojima su na desnoj butini skoreli ostaci Finove kaše.

„Zvala sam vašu kancelariju.“ Džejn i dalje gleda u fleku na mojoj nozi. „Rekli su mi da više ne radite tamo.“

„Da“, odgovaram. „Otišla sam. Vrlo brzo posle... posle istrage.“ Počinjem da skidam kašu s helanki. Ne detaljišem. Zaista ne želim da ulazim u celu tu jadnu priču.

„To znači da nemate posao?“

„Ne, mislim... Da, imam, ali sada sam frilenser.“

„Oh.“ Uglovi Džejninih usana se spuštaju.

„To je dobra stvar“, dodajem, pomalo prebrzo i nekako suviše vedro. „To znači da mogu objavljivati članke bilo gde.“

Džejn vidi da pomalo odugovlačim, ali ostaje ćutljiva. Vadi fotografiju iz tašne i spušta je na sto. To bi mogla da biti neka vrsta mirovne ponude.

Nisam ranije videla Sofinu sliku. Izgleda mlađe od dvadeset jedne godine. Vilenjačko lice. Poneka pega na nosu i obrazima.

„Bila je lepa devojka“, kažem.

„Bila je.“

Bila je. A sada je mrtva. Jedan sramotni deo mene želi da ustukne od Džejn, zbog strašne istine za koju je ona dokaz. To može i meni da se dogodi. Moje dete bi moglo da umre. Možda to objašnjava moja osećanja kada sam je ugledala na svom kućnom pragu. Stezanje kvake rukom. To može da se namiriše na osobi, takva vrsta oštećenja.

„Vi mislite da se nešto drugo dogodilo Sofi?“

„Nešto drugo se dogodilo.“ Džejn govori polako, kao da se obraća detetu. „Neko ju je ubio. Ubio ju je i bacio u tu vodu.“

Podižem pogled prema Džejn i na trenutak spuštam olovku. Fin me doziva iz dnevne sobe. Ignorišem ga.

„Imate li neku predstavu ko, Džejn?“

Džejn me strelja pogledom.

„Ne bih bila ovde da imam, zar ne!“ Naslanja se na naslon stolice. „U svakom slučaju, to je vaša specijalnost, zar ne?“

„Izvinite“, kažem, „ne pratim vas.“

Džejnине oči se sužavaju. „Mislim da ste rekli kako ste i dalje novinar.“

„Jesam, ali...“

„Odlično“, prekida me ona i dobuje prstima po stolu. „Morate da istražite to. Morate da otkrijete ko ju je ubio.“

SOFI

Petnaest meseci pre

Pošto sam izašla iz vode, neko vreme sam sedela na obali. Obično je u ovo vreme trčao ovuda, ali danas od njega nije bilo ni traga. Nedostajao mi je

Neke druge majke

ovih dana. Bila sam sigurna da će se danas pojaviti, ali sam možda izabrala loše vreme. Razmišljala sam o drugim stvarima.

Tog dana je tati bila šesta godišnjica. Znala sam da treba da se čujem s mamom i da ću u jednom trenutku morati da je pozovem, ali kad god bih izvadila telefon, na kraju to ne bih uradila. Nisam mogla da smislim šta bih rekla.

Tata mi je prvi pokazao takvo plivanje. Tada se to nije zvalo divlje kupanje i nije bilo nešto što su i drugi ljudi radili. Bila je to samo naša stvar. Vodio me je na tolika mesta. Možeš da plivaš bilo gde, rekao mi je. Ne dozvoli da ti bilo ko kaže da ne možeš.

Tata mi je pokazao kako pod vodom hladnoća ne može da ti naudi. Možeš da postaneš isti kao ona. Naučio me je da ne brinem zbog trske i trave i koprcavih stvorenja što žive u mulju. Ponekad osetiš nešto na stopalima, ili misliš da si osetio, ali nije dobro gledati šta je to. Oči ovde dole ne rade. To je njihov svet, ne naš. Samo slepilo i buka. Ne možeš da ostaneš. Ponestaje ti vazduha i moraš da se vratiš nazad, na svetlost.

A onda izroniš i bolje ti je i gore u isto vreme. Pluća mogu da ti se napune vazduhom; svi zvukovi koje čuješ jasni su i razgovetni. Avion koji preleće iznad. Šuštanje trske na obalama. Zvuci saobraćaja u daljini. A onda opet zaroniš i čuješ drugačiju buku, buku koju pravi sve ono što živi u vodi.

Posle izlaska iz vode, obale mi uvek izgledaju strmo, a udovi su mi teški. Moraš brzo da se obučeš ili ćeš se smrznuti: to je duboka hladnoća, strašnija od vode, jer dolazi iznutra. Treseš se, ponekad padneš u nesvest. Tata je video da se to događa.

Oblačenje je uvek bilo najgori deo s tatom, jer su nam se ruke tresle, a pogledima bismo, sve dok ne bude gotovo, tražili bilo šta da ne bismo gledali jedno u drugo. Ali onda bi tu bila ćebad i termos s toplim čajem, samo on i ja i dobar osećaj. Nedostajala mi je srećna tišina među nama.

Više nije bilo isto. Krajevi kose su mi kvasili vrat, a ruke su mi bile hladne i lepljive na dodir. Trska se leljala oko vode, nalik svilenim čaršavima.

Ponovo sam izvadila telefon. Zlatna maska blistala je na svetlosti.

„Sofi.“

„Ćao, mama. Baš sam htela da te pozovem.“

„Aha.“ Nekoliko trenutaka smo ćutale. Vrhom patike grebala sam zemlju. Odnekud se čula ptica. Potražila sam je pogledom, ali nisam mogla da je vidim.

„Ne izgleda kao da je prošlo šest godina“, ponudi mama nastavak razgovora.

Znala sam šta misli. Pa ipak, ponekad mi je bilo teško da se setim tati-nih detalja. Ostali su mi samo parčići. Mekana i topla težina njegovih leđa. Miris sapuna. Gruba koža ruku.

Opet ptica. Tihi, škripavi poj. Tata bi znao koja je to vrsta, i zvao bi me da je vidim. *Dođi, Sof. Dođi.*

Ptica je učutala. Slušala sam mamino disanje s druge strane žice, tiho i piskutavo, kao muzika.

„Bio bi ponosan da sada može da te vidi.“

Sve to je već rečeno. Nije postojalo više ništa što bi ijedna od nas mogla da kaže.

„Kako si? I dalje fotografišeš?“

„Ponekad.“

Foto-aparat je bio pored mene na ćebet. Poslednji put je ovde bio vodomar, a na drugoj obali čaplja, ali danas nije bilo ničega što bi me inspirisalo da pogledam kroz vizir.

„Videla sam fotografiju šumskog zida koju si napravila u vrtiću. Divno je izgledao.“

„Hvala.“ Bile su mi potrebne nedelje da to završim. Dolazila sam ranije svakog dana da sečem različite oblike listova i okretala papir u rukama kako bih napravila one naročite ivice listova hrasta. Pokazala sam deci kako da savijaju papirne leptire na pola i da oboje oba krila. Isekla bih sve oblike pre nego što bi grupa došla, pa su izgledali baš kako treba. Napravila sam i druge stvari. Sjajne zvezde od kartona i planete sa šljokicama koje su visile s polistirenskih ploča na plafonu. More od papirnih maramica sa srebrnim ribama od staniola i trakama zelene morske trave.

„Drago mi je što ti je dobro tamo.“ Istina je da mama želi više za mene, šta god to značilo. Nije shvatala da je upravo to ono što mi treba: jednostavnost raspevanih dana s decom, njihove meke kosice i bucmaste ručice. Nudila su ljubav tako lako, bez komplikacija.

„Sofi“, reče mama, „hoćeš li uskoro doći kući da me posetiš, dušo?“

Tišina na vezi. Na praznom nebu iznad čuje se zvuk helikoptera koji nadleće grad.

A onda sam ga ugledala iza drveća. Prvo njegovu majicu, narandžastu, koju uvek nosi. Bio je u šortsu, sa slušalicama u ušima. Nikad nisam prišla dovoljno blizu da bih čula kakvu muziku sluša. Nasmejala sam se u sebi. Ipak sam izabrala dobar trenutak.

Neke druge majke

„Zvaću te kasnije, mama.“ Nisam još ni izgovorila to, a već sam prekinula vezu palcem. Uvek sam volela ovaj deo, trenutke pre nego što me vidi.

Kada je izbio na šljunkovitu stazu što krivuda oko Istočnog rezervoara, pogledi su nam se sreli. Lice mu je bilo ružičasto, krajevi kose vlažni, a grudi su mu se dizale i spuštale dok su mu pluća sustizala srce. Podigao je dlan i nasmešio se, lica otvorenog kao u deteta. Uzvratila sam osmehom.

A onda je podigao ruku do uвета, kao da se sprema da izvadi slušalicu. Na trenutak sam pomislila da je došao taj trenutak i da će mi se najzad obratiti. Ali nešto ga je nateralo da se predomisi i on se namršti, a uglovi usana mu se opustiše. Skrenuo je pogled, ubrzao korak i skoro neprimetno odmahnuo glavom. A onda sam mogla da mu vidim samo leđa i mišiće pod kožom na listovima.

TAŠ

Uspela sam da ugrabim sto u kafenu u parku. Pre nego što smo dobili Fina, Tom i ja smo odlazili na raskošne ručkove u mesto zvano *Rubi*, s velikim stolovima od drveta manga, visećim svetiljkama i sjajnim sijalicama. Ovih dana smo švorc, a i Fin je nemoguć u zatvorenim kafićima, pa subotom uglavnom pešačimo do parka Klisold i drhturimo za istim tvrdim metalnim baštenskim stolovima dok se Fin vozika po travi.

Iako ima samo dve godine, Fin je veoma brz na svom balans biciklu. Tom trči iza njega smešnim čučućim hodom zabrinutog roditelja jedinčeta. Vidim kako kroz svest moga muža prolaze najrazličitije opasnosti – psi, penjalice, niski zidovi, električnu skuteri. Niko ti ne kaže koliki je deo ljubavi prema detetu strah od njegove smrti. Užas toga ti neprestano treperi na ivicama postojanja, kao svetlo u koje ne možeš direktno da gledaš.

Tom stiže Fina, skida ga s bicikla i ubacuje u visoku stolicu.

„Obilno je doručkovao?“

Uvek je sasvim jasno o kome se to „njemu“ Tom raspituje. Fin je naše zajedničko božanstvo, biće oko koga se naša dva života vrte. Roditeljstvo ponekad liči na kult dvoje ljudi, a samo Tom i ja poznajemo naše rituale.

„Dve pločice od žitarica i bananu.“

„Nana?“ Fin upitno gleda u mene. Uzdišem i saginjem se da izvadim bananu za hitne slučajeve iz kolica.

„Duga nedelja“, zeva Tom. „Voleo bih da ovaj nauči da spava u svom krevetu.“

„Pričaj mi o tome.“ Oboje se žalostivo smejemo našem sinu, tako lepom i nesvesnom u svojoj visokoj stolici, koji se budio u četiri ujutru svakog dana ove nedelje.

„Izgledaš iscrpljeno, Taš.“

„Oh, hvala ti“, grakćem. Ljuštim bananu i pružam je Finu. „Kaži: 'Hvala, mama“, podsećam ga, besmisleno, dok je halapljivo trpa u usta.

„Izvini“, smeje se Tom. „Hteo sam samo da kažem da izgledaš kao da ti je potrebno malo sna.“

Klimam glavom, spuštam koru na sto i trljam prstima kapke. Razmišljam o sitnim borama koje sam juče primetila u ogledalu i koje su tek počele da se stvaraju u uglovima očiju. Podočnjaci ispod njih su izgleda postali trajno obeležje.

„Da li si juče uspela da odmakneš malo sa onom svojom stvari o gentrifikaciji*?“

„Šta?“

„Sa svojim člankom o močvarama.“

„A, da. Dobro je. Mislim, nije sjajno. Teško mi ide, znaš. Fin je i dalje vrlo nesrećan što ujutru mora da ide u obdanište. Jednostavno... osećam se krivom zbog toga. Ne mogu da se koncentrišem.“

Tom se naginje prema Finu i štipka mu zdepastu nožicu.

„I dalje ti se vrtić ne dopada, druže?“

„Fin ne voli tamo“, potvrđuje Fin i podiže obrve. Počinje da se vrpolji u visokoj stolici i mogu da vidim da će ponovo probati da ustane. Već je prerastao hranilicu. Vadim ga iz nje da ga zagrlim. Stopalo mu se zaglavljuje i on vrišti u znak protesta dok ga Tom ne oslobodi.

„Oh, Fini.“ Tom mu mrsi kosicu pa se okreće prema meni. „Zar nisi rekla da se većina dece navikne za nekoliko dana?“ Tom uvek govori kao da sam ja neki stručnjak za te stvari.

„Pa, Fin očigledno ne spada među njih“, mrmljam i podvlačim Finovu glavu pod bradu. „I dalje svakog jutra vrišti kad ga ostavim tamo.“

„Ali prošle su nedelje!“

„Znam to, Tome!“

Drama u vrtiću je tako iscrpljujuća. Ne mogu da shvatim gde grešim. Mislila sam da će Fin obožavati obdanište *Sent Mark*. Podseća me na

---

* Gentrifikacija ili urbana gentrifikacija je proces u kome se stare jeftine zgrade ili čitavi delovi grada, najčešće radnička naselja, pretvaraju u skupe zgrade za dobrostojeće pripadnike srednje klase. (Prim. prev.)